

Ведмежа Джонні (скорочено)

Ернест Сетон-Томпсон

Ернест Сетон-Томпсон

Оповідання "Ведмежа Джонні"

Стислий переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

I

Джонні – химерне маленьке ведмежатко, що жило зі своєю матір'ю Грампі (англ. "злюка") в Єллоустонському парку. Було там ще багато інших ведмедів, які уподобали околиці готелю "Фонтан", адже з кухні готелю вивозили покидьки на сусідню простору галявину. Багато кому з ведмедів обслуга готелю дала прізвиська. Худого чорного ведмеда з дуже довгими лапами прозвали Довготелесим Джімом. Рудомизим прозвали чорного ведмеда, що його шерсть здавалася присмаленою. Дуже товстого, ледачого ведмеда охрестили Гладуном. Двох пелехатих недолітків, що ходили завжди в парі, назвали Близнятами. Але найбільшої слави зажили Грампі та маленький Джонні.

Грампі відзначалася серед усіх чорних ведмедів своєю величиною та злостивістю, а Джонні безперестанку або гарчав, або скиглив. Він куштував усе, що попадалось на очі. Джонні мав тільки три здорові лапи. Хутро у нього було якесь рудувате, шолудиве, лапи тонкі, зате вуха та живіт аж надто великі. Але мати обожнювала синочка. Джонні добре знав, чого йому треба і як домогтися свого від матері.

II

Познайомився я з Джонні й Грампі влітку 1897 року, коли прибув у Єллоустонський парк вивчати життя та звичаї тварин. Першими я зустрів велику чорну ведмедицю і її двоє малят, які сиділи на сосну, а ведмедиця помалу наблизилась до мене. Мені стало моторошно. Вона мовчки розглядала мене, але не чіпала. А згодом покликала ведмежат, і вони гуртом подались до лісу.

Друзі в готелі сказали, що мені слід піти до звалища, на чверть милі далі в ліс. Вони сказали, що там я вже досхочу надивлюся на ведмедів.

Удосвіта другого дня я пішов у сосновий ліс, до місця ведмежих бенкетів, і заховався в найближчих кущах.

Незабаром з лісу вийшов великий чорний ведмідь й заходився порпатися в купі, пожираючи покидьки. Він поводився дуже насторожено. Коли з'явився ще один чорний ведмідь, перший нашорошив вуха і чкурнув у сосняк. Але й другий ведмідь поводився так само несміливо — й кінець кінцем подався геть, коли я випадково сколихнув кущ.

Несміливість ведмедів підбадьорила мене, і я став думати тільки про те, щоб добре роздивитись на лісове життя тих великих волохатих звірів. Мені заманулось побачити

їх зблизька, і я видовбав у купі відходів яму, куди заховався. Запах був там жахливий, але я досхочу надивився на ведмедів. Я занотовував усіх ведмедів, які виходили з лісу, і врешті навчився розрізняти окремих звірів за їхньою вдачею та поведінкою.

Кожен мав свою вдачу і свою зовнішність, і жодного з них неможливо було сплутати з іншим. Мені пощастило виявити ще один цікавий факт: великі м'які лапи ведмедів ступали так обережно, що не видавали жодного шуму.

Стислий переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

III

Десь о третій дня на звалищі саме обідали чотири великі ведмеді. Посередині лежав Гладун. Позад нього Довготелесий Джім їв омара. Ще два ведмеді з дивовижною спритністю вилизували бляшанки з-під консервованих фруктів. Ця мирна сцена скінчилася дуже несподівано. На галявину вийшла велика чорна ведмедиця з маленьким ведмежатком. Це була Грампі та Джонні.

Стара ведмедиця попрямувала до звалища, де саме йшов бенкет. Кроків за тридцять від звалища Грампі залишили Джонні самого, а до ведмедів підійшла і погрозово загарчала. Вона видала цілу низку гучних звуків, схожих на кашель, і кинулася в атаку. Дивно, що ведмеді навіть не подумали оборонятись. Тільки вони побачили, з ким мають справу, як кинулися врозтіч і чкурнули до лісу. Гладун, на своє лихо, подався туди, де сидів Джонні. Грампі за кілька стрибків наздогнала його й разів зо два дошкульно ляснула по кульшах.

Джонні, опинившись разом з матір'ю на купі ласих наїдків, навіть перестав скавуліти. Мабуть, він уже бував на звалищі, бо чудово розбирався в консервах: шукав банки лише з-під варення. Одна приваблива бляшанка з-під фруктів мала такий широкий отвір, що йому пощастило засунути в неї голову, і він вилизав всі її куточки. Коли ж Джонні спробував витягти голову, виявилось, що він у неволі. Тоді Джонні почав шкрябати бляшанку і верещати і дуже стурбував матір, яка, очевидно, не знала, чим допомогти йому. Звільнивши кінець кінцем голову, він вирішив помститись і почав молотити бляшанку лапами, аж поки розплескав її на млинець. Бляшанка з-під сиропу мала отвір, замалий для голови Джонні. Тому він засував туди свою маленьку чорну лапу, поводив по стінках, потім витягав і облизував. З поламаної мишоловки він дістає шматочок сиру.

Джонні їв усе, не перебираючи. Упоравшись із варенням та фруктами, він звернув увагу на бляшанки з-під омарів та сардин. Живіт у нього роздувся, як м'яч.

IV

Тепер мені спало на думку, що я в досить небезпечному становищі, бо поруч дразлива стара ведмедиця з сином. На моє щастя, всі бляшанки з-під варення були на тому боці звалища. Джонні залишався коло них, а Грампі залишалась коло нього.

Та от раптом йому здалося, що мати знайшла собі кращу бляшанку. Він одразу ж запхикав і побіг одняти її. Але в цю мить він випадково поглянув на горб. Там сидів

величезний сірий ведмідь грізлі – справжнє чудовисько. Джонні заскиглив і сховався за матір. Вона глухо загарчала, і шерсть на її спині настовбурчилась.

У мене теж волосся стало сторч од ляку, але я у своїй схованці сидів тихо, як миша.

Грізлі наближався до нас величною ходою. Його широкі плечі, срібляста шуба створювали враження страшної сили. Джонні заскиглив голосніше. Ведмедиця наказала йому вибратися на дерево. Джонні забрався на самий вершечок сосни, щоб спостерігати, що відбуватиметься. Він учепився за найвищу гілляку і звивався сюди й туди і гучно верещав од хвилювання. Він міг впасти на мене, бо гілка була тонка. Але цього, на щастя, не сталося.

Тим часом Грампі рушила вперед, назустріч Грізлі, ревучи та клацаючи зубами. Грізлі не звертав на неї ніякої уваги. Він простував до купи. Грампі видала цілу низку погрозливих звуків, кинулась на нього і щосили затопила у вухо. Грізлі не чекав нападу. Проте він відповів таким ударом лівої лапи, що вона одлетіла. Ще дужче розлютившись, ведмедиця скочила на ноги і знов порвалася до нього. Вони зчепилися в клубок і почали качатися по землі, бити й товкти одне одного, ревучи й пирхаючи. Через кілька хвилин ведмеді раптом розійшлися, немовби за взаємною згодою. Грампі важко дихала. Грізлі не мав наміру битися. Він і не думав про Джонні. Йому хотілося одного: спокійно пообідати. Але де там! Ледве він ступив один крок до звалища, тобто, як здавалося Грампі, до Джонні, як вона знов напала на нього. Грізлі одним ударом він збив її з ніг і пошпурив на грубезний сосновий корч. Це, нарешті, привело її до тями. Вона звелася на ноги й кинулась навтіки. Але тепер Грізлі почав ганятися за нею навкруг корча. Джонні, почувавши себе безпечно на дереві, виявляв дуже живе й голосне співчуття матері.

Переконавшись нарешті, що так спіймати її не вдасться, Грізлі присів на задні лапи. А Грампі тим часом подралася на дерево, де сидів Джонні.

V

Джонні спустився трохи нижче, до матері. Мені захотілось зробити знімок з ближчої відстані. Вперше за цілий день я вискочив з ями. Тут стара Грампі почала спускатися з дерева, клацаючи зубами й загрозливо покашлюючи. Поки я вагався, не знаючи, що робити, над'їхав пастух, що пас готельну череду, і сказав мені бути обережнішим з Грампі. Щоб було безпечніше, він став поряд зі мною. Тим часом Грампі злізла і дременула до лісу. Джонні знову опинився сам на дереві. Він забрався на вершечок і пхикав. Я налаштував свій апарат, щоб зняти Джонні, але він заверещав, бо на мене йшов Грізлі. Пастух знав цього старого Грізлі. Я сфотографував його, він спокійнісінько чимчикував просто на мене. Джонні на дереві кричав. Грізлі подивився, хто це так репетує на вершечку дерева. Я клацнув апаратом – Грізлі обернувся до мене з громовим ревом. Але потім взявся за бляшанки.

Я подався від нього, а Джонні не переставав верещати. Поплакавши ще трохи, він почав перебігати від дерева до дерева, залазячи щоразу на самий верх, аж поки зник у лісі.

VI

Того літа, мабуть, не минало жодного дня, щоб Грампі не встряла через свого Джонні у якусь халепу. Але найбільше приниження їй довелося пережити невдовзі після сутички з Грізлі.

Джонні найбільше любив банки, на яких була намальована велика пурпурова слива. Самий їхній запах доводив Джонні до нестями.

Одного разу, коли на кухні готелю пеклася велика партія пирогів із сливами, запах долетів до Джонні. Він побіг на запах, а мати мусила іти слідом. Вони підійшли до самої кухні, але Джонні заліз на дерево і не злавив. Ведмедиця вловила запах і пішла сама за тими пахощами і опинилася біля дверей кухні.

Ведмеді частенько навідувались до кухні. Випросивши дещицю, вони спокійно повертались до лісу. Джонні та Грампі одержали б кожне по пирогу, якби не сталась одна непередбачена пригода.

Минулого тижня хтось із челяді привіз до готелю кішку. Вона мала кошенят. Коли Грампі підійшла до дверей, вся кошача родина саме грілася на сонечку. Кицька здивовано витріщила очі, бо ніколи не бачила ведмедів. Хоробра мати кричала котячою мовою: "Стій!". Грампі не послухалася. Тоді кішка вп'ялась у голий, чутливий ніс Грампі – найвразливіше місце кожного ведмеда, а потім подерлася їй на спину. Грампі кинулася навітікача, а кішка сиділа в неї на спині, працюючи пазурами та зубами. Грампі скочила до сосни й подерлася вгору. Кішка стрибнула на землю і стала, наче вартовий, ходити внизу, навколо дерева, поки її не покликав кухар.

VII

Востаннє я бачив Джонні наприкінці серпня в лісі, на вершечку дерева.

Ця історія скінчилася тоді, коли я вже виїхав з Єллоустонського парку. Якось удосвіта він плентався слідом за матір'ю, що тинялася біля готелю. В кухні на цей час поралась Нора, дівчина-ірландка, що недавно найнялася на роботу. Коли вона виглянула у вікно, їй здалося, що до кухні прибули теля, і вона вибігла прогнати його. Відчинені двері кухні наганяли на Грампі такий страх, що вона зразу ж кинулась навітіки. Жах її передався Джонні, але він не міг бігати так швидко, як Грампі. Він поспішив до найближчого дерева. Виявилось, що то не дерево, а звичайний стовп. Джонні опинився на його вершечку й заходився оплакувати своє горе. Прийшли інші кухонні слуги і зловили Джонні, посадивши його на ланцюг, який прикували до стовпа.

Коли Джонні побачив, що опинився в неволі, то гриз і дряпав стовп, рвався з ланцюга, поки зовсім знеміг. Тоді він заголосив і почав кликати матір. Вона з'явилася кілька разів поодаль, але страх перед кішкою був такий сильний, що вона зникла в лісі й покинула Джонні напризволяще.

Надвечір він виголодався й радо прийняв їжу, що її принесла Нора. Дівчині здавалося, що вона повинна заступити йому матір.

Грампи ще навідувалась до купи покидьків, але зовсім забула про сина. Тепер ним опікувалася Нора. Якось, коли дівчина принесла йому обід, він її цапнув, і за це його як слід одшмагали. Кілька годин після того він дувся на Нору, бо не звик до такого поводження. Але голод зрештою взяв своє, і відтоді він ставився до своєї опікунки з цілковитою пошаною. Вона стала приділяти ще більше уваги бідолашному сироті. Тепер він менше галасував, рідше скавулів.

Джонні щиро прихилився до Нори. Іноді Нора дозволяла йому побігати на волі, але він тепер і не думав тікати в ліс, а забирався на кухню й ходив за дівчиною на задніх лапах. Він познайомився там із страшною кішкою. Але тепер у Джонні була могутня заступниця, і кішці довелося примиритися з ним.

В жовтні готель закривався на зиму. Коли наприкінці вересня почало приморожувати, у Джонні з'явився сильний кашель. Коли ж оглянули його криву лапу, виявилось, що у нього хвора кульша, а це означало, що здоров'я Джонні дуже ненадійне. Він не погладшав восени, як інші ведмеді. Одного ранку його знайшли дуже хворим. Він лежав у пропасниці на своїй постелі біля стовпа. Нора внесла його до кухні, яка стала тепер його домівкою.

На кілька день Джонні ніби покращало. Але за тиждень йому погіршало. Кашляв він усе частіше і мав дуже нещасний вигляд, аж поки Нора не брала його до себе на коліна. За кілька днів до закриття готелю він відмовився від сніданку й цілий ранок тихенько вищав. Нора взяла його на коліна. Через півгодини, коли дівчина поклала його в кошик, маленький Джонні назавжди втратив інтерес до всього, що відбувалося на світі.

*Стислий переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.
Авторські права на переказ належать Укрлібу.*